

Tone Cevc

Osemdeset let Arnolda Niedererja

Dr. Arnold Niederer, osrednja osebnost züriške etnološke šole po Richardu Weissu, praznuje letošnje leto osemdesetletni jubilej. Prav je, da se ga spomnimo tudi pri nas, saj je njegovo delo povezano tudi s slovensko etnologijo.

Rodil se je 3. decembra 1914 v St. Gallenu, rasel v Belpu pri Bernu, končal triletno trgovsko šolo v Laussanu in od leta 1944-1951 študiral na züriški univerzi romanistiko, etnologijo in sociologijo. Po smrti profesorja Richarda Weissa je leta 1964 prevzel mesto rednega profesorja na oddelku za etnologijo v Zürichu. Tudi po upokojitvi leta 1980 je ostal zvest etnološki stroki.

Profesor Niederer je prišel prvič v Slovenijo na srečanje vzhodnoalpskih etnologov leta 1967 v Slovenj Gradec, kjer je v delovni skupnosti Alpes orientales vzbudil pozornost s predavanjem o spremembah tradicionalne ljudske kulture (Überlieferung im Wandel, Alpes orientales 5, 1969). Ta tema je ena osrednjih v njegovem raziskovalnem opusu. Ker bodo o jubilentovem delu pisali njegovi švicarski kolegi, sem se v tem svojem zapisu omejil le na njegove stike s Slovenijo. Podpisanega je leta 1968 gostoljubno sprejel za mesec dni na svoj dom v Zürich in mu dal na voljo svojo bogato knjižnico. Rodovitni so bili razgovori z njim, posvečeni odprtim vprašanjem alpske etnologije. Tudi pozneje je prof. Niederer spremljal naše delo in pošiljal v Ljubljano knjige, pomembne za študijsko izpopolnjevanje. Med knjigami naj posebej omenim serijo 16 zvezkov, v katerih so po kantonih urejene monografije z naslovom "Die Bauernhäuser der Schweiz". Naš jubilent je sodeloval pri tej zbirki kot pisec uvodnikov ali pa kot predsednik izdajateljskega sveta kuratorija.

Dr. Arnold Niederer je še večkrat obiskal Slovenijo. Navezal je stike z ljubljansko univerzo in predaval na oddelku za etnologijo (1978). Širši slovenski javnosti pa se je predstavil s predavanjem na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (Položaj in pomen narodopisja v sedanosti, Traditiones 7-9, 1982). V svojih univerzitetnih predavanjih je seznanjal študente s slovensko etnologijo in v ta namen oskrbel za etnološki oddelek züriške univerze Valvasorjevo Slavo vojvodine Kranjske. Najbrž ni po naključju pripeljal svojih študentov na poslovilno študijsko ekskurzijo prav v

Slovenijo, kjer je ostal od 6.–16. oktobra 1979. Spomladi 1980 je predal mesto profesorja svojemu nasledniku.

Z odhodom v pokoj se profesorjevi stiki s Slovenijo niso popolnoma pretrgali, le redkejši so postali. K temu so nemara pripomogle tudi naše neugodne gospodarske in politične razmere. Za slovensko etnologijo je bila to izguba, posebno ker so po smrti dr. Roberta Wildhaberja iz Basla strokovni stiki s švicarskimi kolegi skoraj povsem zamrli.

Dr. Arnold Niederer velja med kolegi za humanega in strpnega moža, švicarska tradicija ga je izklesala v razumevajočega znanstvenika, ki zna graditi mostove med narodi. Znanstveno natančen, etnološko in sociološko šolan, človeško tenkočuten in topel, se je loteval znanstvenih vprašanj s širino, ki se je pokazala zlasti pri osvetlitvi občutljivih razmerij Švicarjev do tujih delavcev. Profesor Niederer je v švicarskem okolju deležen izjemne pozornosti kot sodelavec pri časopisih, radiu in televiziji kot predavatelj.

Naključno srečanje dr. Niedererja s slikarjem Alfredom Niefelerjem (1883-1969) v Lötschentalu v Wallisu ga je življenjsko povežalo s to dolino, ki se ji je oddolžil s postavitvijo krajevnega muzeja v Kipplu, sosednji vasi Ferdna, kjer preživlja profesor navadno proste dni.

Leto dni pred svojo osemdesetletnico je dr. Niederer izdal izbrane strokovne prispevke v knjigi "Alpine Alltagskultur zwischen Beharrung und Wandel", Bern 1993, 518 str.). To delo kaže avtorjevo izjemno zavzetost v stroki, zlasti pri osvetlitvi predindustrijske alpske kulture, ki je samo navidez izumrla, v resnici pa se nadaljuje v mnogih sodobnih oblikah. Etnološka razmišljanja o alpski kulturi — obogatena s sociološkimi pogledi na vsakdanjo kulturo — je dopolnil s spoznanji o slovenskem ljudskem izročilu, o čemer se prepričamo v kazalu na koncu knjige.

Z Niedererjevimi prispevki in z deli drugih švicarskih etnologov se je v Švici utrjevala zavest o pripadnosti Slovenije vzhodnoalpski kulturi. Slovenski etnologi smo prof. Niedererju hvaležni za

krepitev strokovnih stikov s Švico. Ob jubileju se pridružujemo številnim čestitkam in mu želimo še mnogo ustvarjalne moči v družbi soproge Loni ter mnogo lepih dni v starosvetnem Lötschentalu, katerega varuh Bietschorn (3934 m) spominja Slovenca na naš Jalovec.